

A l'esquerra, el pont d'Alcoi, capital d'una de les comarques més afectades.

PLUGES DE TARDOR, AMB LA POR AL COS

Ja no plou com cal

Com cada any, l'arribada de la tardor ha estat acompanyada pel fenomen de la gota freda. En les comarques castigades fa pocs anys la pluja es rep amb la por al cos. La pujada dels rius és seguida amb un temor generalitzat.

Fulvia Nicolàs

Les pluges de tardor han tornat a causar, enguany, greus danys a les comarques valencianes. L'Alcoià, el Comtat, la Costera, la Vall d'Albaida, la Marina i la Safor han estat, aquesta vegada, les zones més afectades per uns temporals que han des-trossat de nou camps, indústries, habitatges i vies de comunicació, amb unes pèrdues que encara s'estan ava-

luant. La Ribera, comarca que rebé amb més intensitat les conseqüències de la riuada de 1982, no ha patit en aquesta ocasió els dramàtics resultats d'una pluja que no sap ploure. Tanmateix, els seus habitants han tornat a passar por, una por que porten dins i que potser trigarà generacions a desaparèixer. Quatre anys després, aquestes són les seqüeles.

Grau de Gandia. La Safor, Dimarts 30 setembre, 23 h. L'home, d'uns seixanta anys, increpa els guàrdies que

tallen l'accés al seu carrer del Grau de Gandia. Ha deixat el gos tancat a casa, quan acompanyava la dona i els fills al pis d'uns parents, a la ciutat, i ara vol tornar a buscar-lo. Les ordres de l'ajuntament són terminants: s'ha decidit l'evacuació preventiva dels barris més propers a la desembocadura del Serpis, amenaçat per la crescuda de les aigües que no s'atura. L'home diu a crits que al carrer no hi ha un pam d'aigua, que el perill no es veu enlloc. «¿Com he de deixar la casa buida?». «Es clar, que no passa res», contesta fastiguejat un municipal, «Però, ¿vostè ha pensat el que podria passar si passara alguna cosa?». «No hi ha manera», explica després.

Ja han hagut de rescatar dues famílies que es negaven a abandonar la seua casa, completament inundada, al costat del riu. Quan són al cotxe de bombers, la dona plora. «¿Què passarà amb els animals, que són l'única cosa que teníem?» Xops de cap a peus, amb l'orella atenta a les notícies que va donant l'e-

missora del cotxe, els guàrdies suporten amb paciència la polèmica dels veïns que els escridassen.

Uns metres enllà, al costat del camp de futbol, un centenar de veïns fan grups i comenten el que podria passar si s'obrin totes les comportes del pantà de Beniarrés, on naix el Serpis, que sembla a punt de desbordar. Ja han hagut d'obrir-ne dues, i el cabal del riu augmenta per segons. «Si continua així, d'ací a una hora tot el Grau serà una bassa», diu un periodista de Ràdio Gandia, i mira el rellotge. Entre els congregats, inquietud banyada de curiositat. Quan vénen les pluges, sempre en aquesta temporada, no és estrany que es neguen els carrers del barri, que l'aigua entre en alguna planta baixa. Ara, però, el perill és més greu. El cotxe de bombers i la unitat mòbil de la ràdio local són els punts de referència de totes les mirades. Si se sent una sirena, a la carretera, el silenci és instantani. Mentres-

SALA PARPALLO

FOTOGRAFIA

JAPONESA

Octubre

Diputació de València

tant, tothom tracta d'imaginar com serà aquell pantà que els amenaça.

A la mateixa hora, lluny de l'amenaça del Serpis, un bon nombre d'alzirencs han decidit de passar la nit a la muntanya. Allí no hi ha perill imminent d'inundació, però els habitants de la Ribera han vist pluja i han sentit parlar de gota freda. La nit i l'aigua han engegat els mecanismes del record. Ningú no es negaria, aquí, a desallotjar una casa amenaçada. Ja des del matí, quan s'ha vist que seguiria plovent tot el dia, era difícil trobar pa als forns, i les dones han eixit a comprar oli, i sucre, i aliments de llarga durada. Els carrers més alts són plens de cotxes aparcats al redòs de les aigües, i els rostres que observen el llit del riu són més crispats que no curiosos. Aícia, que és llibrera, té por. Por per la botiga, que no torne a negar-se, i una altra por, indefinida, que és la mateixa de tots els que no han pogut oblidar la riuada del 82. «Una por que ha passat a formar part de la consciència col·lectiva de la Ribera, i que passaran moltes generacions abans que no s'oblid», diu Xavier Sierra, advocat dels damnificats d'aquelles inundacions.

Segons Ismael Blesa, regidor responsable de Protecció Civil a Alzira, la nit del passat 30 de setembre la població reaccionà amb inquietud, però amb calma. «I amb una gran confiança en les autoritats, perquè sabien que diríem la veritat del que estava passant. Tot estava preparat per a actuar davant l'emergència, els treballadors de l'Ajuntament estaven a punt, i estàvem en continuat contacte amb Govern Civil...». Diu Blesa que en cap moment no hi hagué perill, que els sistemes de desguàs funcionaren a la perfecció, i que no sap de cap pànic massiu, tot insistint molt en la confiança de la població, «malgrat el lògic nerviosisme». Tanmateix, i des de Carcaixent, algú ens comenta que no resultava gens tranquil·litzador sentir els regidors d'Alzira parlar per la ràdio de l'estol de camions, llanxes, submarinistes i unitats de socors que tenien preparades.

A Carcaixent, l'Ajuntament prescindí de declaracions espectaculars. «Tractarem de donar la impressió de màxima calma, ja que no hi havia perill, i pensàvem que començar a parlar de llanxes i ambulàncies podria ser contraproductiu», diu el regidor Picot, també responsable de Protecció Civil. Reconeix Picot que a Carcaixent hi havia molta por, malgrat que el Xúquer no anava massa carregat.

Igual que a Alzira, Algemesí, Benimuslem o Beneixida, l'ajuntament estigué obert tota la nit, informant els nombrosos ciutadans que s'hi acostaren, fins a la matinada, demanant informació sobre el que passava.

A mesura que s'anà veient que no hi hauria catàstrofe, la tensió anà afluixant, i els grups de veïns espanyats acabaren derivant en calmes tertúlies. Blesa i Picot, així com l'advocat Sierra, coincideixen que, aquesta vegada, Protecció Civil tenia apresada la lliçó. La informació procedent de Govern Civil era fiable i completa, segons aquestes fonts. Algemesí, en canvi, no tingué tantes facilitats informatives.

Al despatx de l'alcalde, Joan Girbés —nacionalista independent—, reunit amb un grup de regidors, eren més les trucades que demanaven informació que les que la proporcionaven. Regidors i alcalde, inquietos però serens, tractaven de posar-se en contacte amb Protecció Civil, on els feien un embolic, i amb un servei denominat Prevenció de Grans Avingudes, dependent de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, on s'anaven succeint els interlocutors a mesura que les autoritats municipals exigien més precisió en les respostes.

A Benimuslem, un poblet que patí amb especial dramatisme les conseqüències de la riuada del 82, l'alcalde no rebé cap informació de Protecció Civil. Salvador Cuquerella, escollit en la llista del PSOE, diu que fou ell qui n'enviava informació, sense saber ben bé què passava. «La gent estava nerviosa i preocupadíssima, perquè el poble està pràcticament sobre el riu. Quan es féu de nit i se n'anà la llum, ens apuràrem moltíssim, i això que ja estem acostumats a pensar que, si no ens arreglem nosaltres els nostres problemes, ningú no ho farà. Fou molt fort. La gent estigué desvetlada tota la nit, voltant pels carrers, amb els cotxes aparcats a la part alta i els mobles als últims pisos. Seguim esperant que ens arreglen el poble, després de la pantanada, que solucionen els problemes d'infraestructura que encara ens posen en perill cada volta que plou».

Nazari Garcia, alcalde de Beneixida, expressa la mateixa preocupació. «Una preocupació que ja mai no ens faltarà, perquè passem molta, molta por. I això que les conseqüències econòmiques de la riuada ja es superaren, però les altes, la por i la inquietud, no les superarem mai». Els xi-

quets de Beneixida, els que visqueren la riuada del 82, encara ploren de pànic quan veuen ploure. «¿Qui pot oblidar això?», es pregunta l'alcalde. «Amb els xiquets gelats de terror, i els adults igualment atemorits, ja es pot imaginar com passem la tardor», conclou.

Segons Xavier Sierra, les conseqüències psicològiques d'aquella riuada del 82 han estat terribles. «Ha augmentat, a la Ribera, la taxa de suïcidis, i la de persones en tractament psiquiàtric... ho diuen els estudis sociològics que es van fer després, i que són incorporats al sumari del juí contra els responsables del trencament de la presa de Tous, però, a banda de casos extrems, la psicosis generalitzada de desastre és encara molt forta. En casos com aquests, quan s'intueix el perill, la gent ho passa molt i molt malament». A la Ribera, és ja un fet comú la divisió del temps en «abans» i «després» de la riuada. «I és que tan sols un terratrèmol, o una guerra, haurien pogut ser pitjors. A banda de la qüestió econòmica, encara per solucionar del tot, i de l'exigència de responsabilitats als culpables, la tragèdia serà difícil de superar».

Enric, propietari d'un cafè a Carcaixent, parla i no acaba del sentiment fatalista que la gent del seu poble, diu, ha adquirit d'ençà la riuada. «Carcaixent ja era una ciutat individualista, diguem-ne en decadència, en el sentit que s'hi apreciava una crisi larvada. Des del 82, però, crec que s'ha anat agreujant. Fou la població que patí amb més intensitat les conseqüències d'allò, des de tots els angles».

Diuen, cosa que no es pot apreciar als censos municipals, que Carcaixent ha perdut milers d'habitants d'ençà les inundacions. El tancament de tallers i petites empreses, l'abandonament de camps abans cultivats, han incrementat aquella crisi. Com a totes les poblacions afectades, els ajuts, les subvencions i els crèdits atorgats als damnificats han quedat curts per a la gran majoria, mentre un pocs han aprofitat per fer l'agost.

I, amb l'inquietud, la superstició. Mentre a Alzira han començat a ser notícia les concentracions de gent an-

siosa per veure una aparició de la Verge, cada dia 15 de mes, a Carcaixent s'escampen tota mena de rumors alarmistes sobre catàstrofes i càstigs de Déu. Josep Picot, un home que assegura ser vident, ha pronosticat grans catàstrofes per al proper mes, mentre diu haver avisat, «a un grup d'intims», que les pluges de finals de se-

cas. L'àmbit social en què els rumors són creguts és, sens dubte, ben reduït. Tanmateix, pràcticament qualsevol habitant de les grans poblacions riberenques n'ha tingut notícia.

Menys supersticiosos, i no gens psicològics, són els temors que els riberenques senten encara per un motiu molt concret. La tragèdia del 82, si bé ja

Dalt, Josep Picot, vident de Carcaixent. Baix, el regidor responsable de Protecció Civil en la població.

sense pantà —o amb un millor construït que algú dia s'haurà de fer— podria repetir-se pel que fa a l'autopista. Com un dic solidíssim, l'autopista València-Alacant creua tota la comarca, impeding el pas de l'aigua cap a la costa, de manera que resta embassada. «A Algemesí, si diguérem d'anar a volar-la amb dinamita, serien molts els que s'hi apuntarien», comenten a l'Ajuntament, des d'on s'han iniciat ja repetides accions de protesta i exigència d'un nou traçat. «Si més no —afegeix l'advocat Sierra—, cal que es foraden les parets, de manera que l'aigua de les pluges que el sòl no pot absorbir pugui avançar cap a la costa. Si no es fa, la repetició de la tragèdia sempre serà possible».

En el mes de gener, segurament, es veurà la causa judicial contra els responsables de la construcció defectuosa de la presa de Tous, que en reben-tar augmentà fins a l'infinit les conseqüències de la «gota freda», la primera que es féu famosa. Siga quina siga la sentència, diuen a la Ribera, mai no serà prou justa. La por dels riberenques davant aquesta pluja que, com diu Raimon, no sap ploure, en serà la conseqüència més llarga. □